

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Кафедра військової політології

Тема 4. Організація морально-психологічного забезпечення службово-бойової діяльності підрозділу (внутрішньої, вартової служби, бойового чергування).

Заняття 1. Морально-психологічне забезпечення службово-бойової діяльності підрозділу (частини).

Навчальні питання

1. Система морально-психологічного забезпечення службово-бойової діяльності підрозділу (частини).
2. Технології морально-психологічного забезпечення службово-бойової діяльності підрозділу (частини).
3. Морально-психологічне забезпечення організації внутрішньої служби.
4. Основні етапи та завдання морально-психологічного забезпечення вартової служби

Література:

2

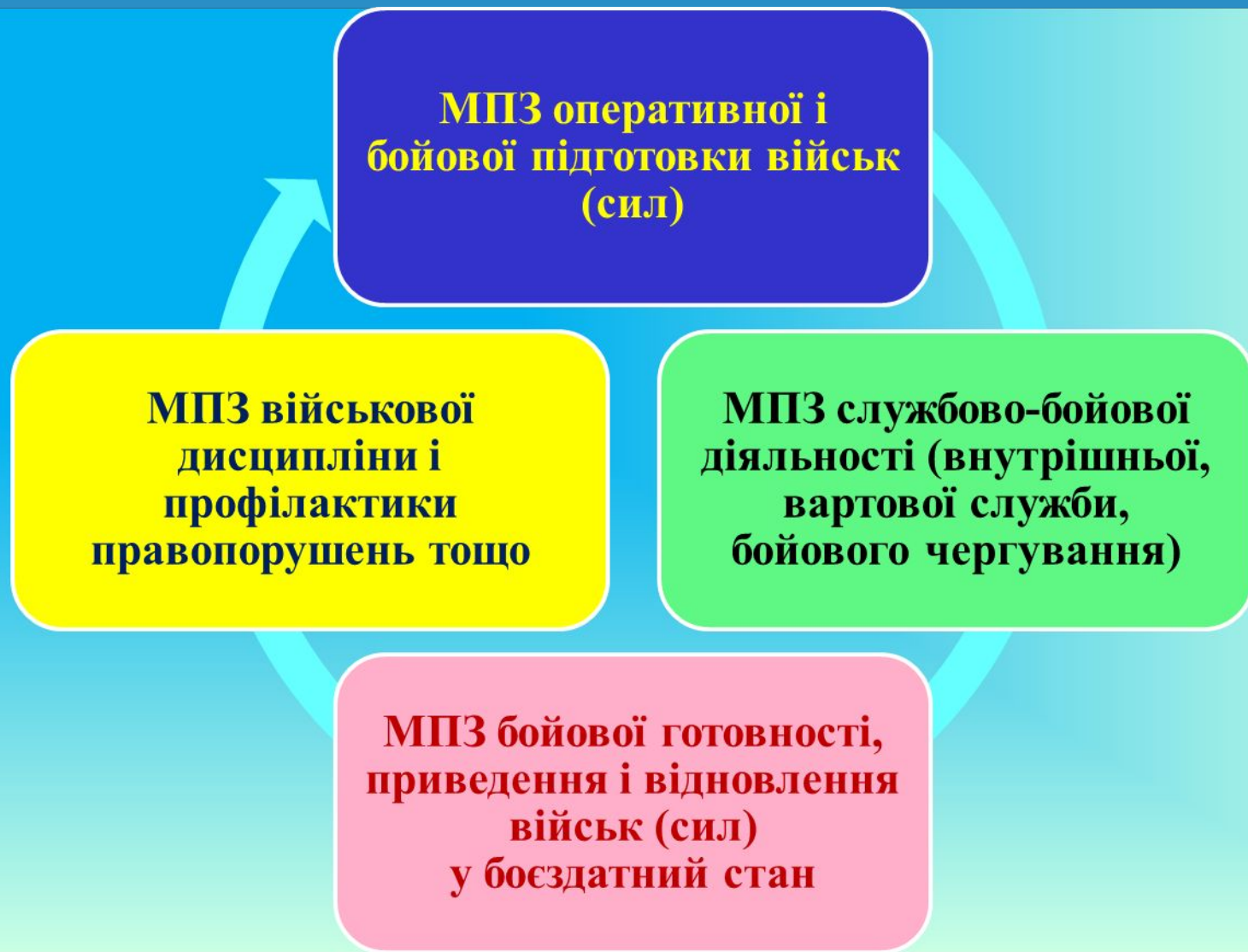
1. Статути Збройних Сил України. Затверджені Законом України від 24 березня 1999 року № 548-XIY (із змінами та доповненнями, внесеними Законами України у 2000, 2003 та 2004 роках).
2. Концепція гуманітарного та соціального розвитку Збройних Сил України: Схвалена Указом Президента України від 12 січня 2004 року, № 28/2004.
3. Концепція виховної роботи у Збройних Силах та інших військових формуваннях України: Затверджено Указом Президента України від 4 вересня 1998 року, №981/98.
4. Організаційно-методичні вказівки щодо організації морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України у 2019 році.
5. Наказ МОУ №553 від 24.10.2016 «Про затвердження Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України».
6. Організація виховної роботи в підрозділах Збройних Сил України: навчальний посібник. Безбах В.Г., Клименко В.С., Кубіцький С.О., Мацагор О.А. ВІКНУ, 2011.
7. Наказ Міністра оборони України № 105 від 18 квітня 2000 року “Про затвердження Інструкції про організацію вартової служби у Збройних Силах України”

МПЗ підготовки військ (сил)

**- це система заходів,
спрямованих на формування в
особового складу морально-
психологічних
якостей і здатностей, що
визначають зміст і
сформованість МПС
та забезпечують якісне
виконання особовим складом
військ (сил) завдань за
призначенням**

Напрямки МПЗ підготовки військ (сил)

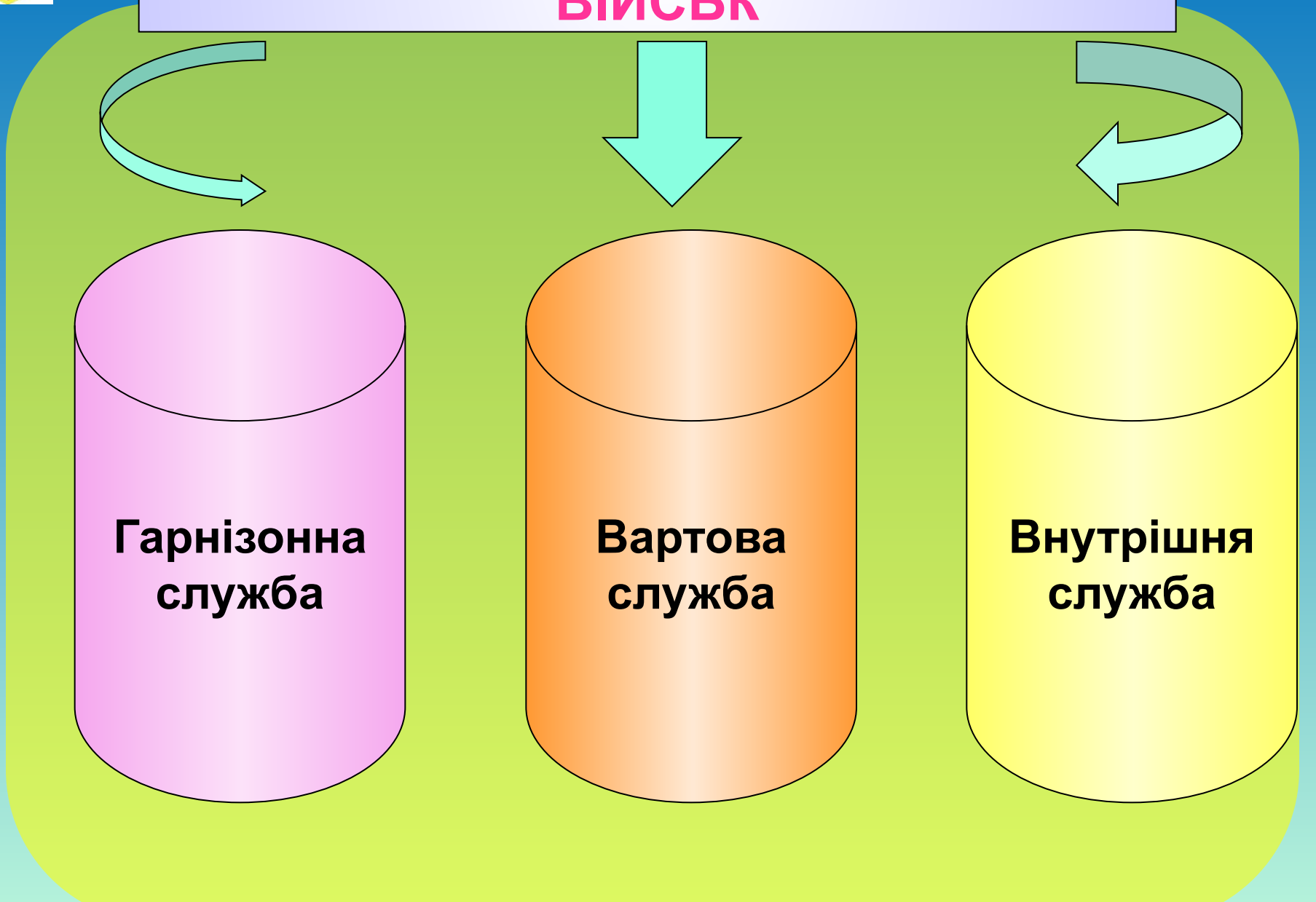

Служба військ

СЛУЖБА ВІЙСЬК – це складова частина повсякденної діяльності військ (сил) яка спрямована на забезпечення необхідних умов життя, бойового навчання, побуту військ (сил), підтримання статутного порядку, військової дисципліни у гарнізонах і військових частинах, а також підтримання належної бойової, мобілізаційної готовності з'єднань, військових частин, окремих підрозділів.

СТРУКТУРА (СКЛАДОВІ) СЛУЖБИ ВІЙСЬК

ЗАВДАННЯ, ЩО СТОЯТЬ ПЕРЕД СЛУЖБОЮ ВІЙСЬК

організація і підтримання внутрішнього порядку у військовій частині (підрозділі)

правильний розподіл часу і контроль за виконанням розпорядку дня

визначення, підготовка і несення служби особовим складом добового наряду

організація надійної охорони і оборони місць розміщення підрозділів, складів зі зброєю, боєприпасами, пальним, парків та інших об'єктів

організація і проведення у гарнізоні будь-яких заходів щодо підтримання високої військової дисципліни і порядку

турбота про здоров'я і побут військовослужбовців і контроль за регулярністю проведення санітарно-гігієнічних заходів

Основні вимоги керівних документів до організації служби військ та її МПЗ

- організація служби військ та забезпечення її відповідності вимогам статутів ЗС України є обов'язковою ланкою роботи командирів, штабів, органів МПЗ;
  - службою військ та її морально-психологічним забезпеченням повинні займатися усі ланки військового управління;
  - усунути формалізм в організації служби військ;
  - необхідно підвищити рівень знань особовим складом статутів ЗС України, керівних документів по службі військ.
  - покращити рівень методичної підготовки усіх суб'єктів організації вартової, внутрішньої та гарнізонної служби.
  - *Усунути безсистемність в роботі по організації служби військ, тобто створити чітку систему забезпечення (в тому числі і морально-психологічного) служби військ.*
- Тільки при такому підході МПЗ служби військ може бути високоефективним і дати належний результат.

Мета морально-психологічного забезпечення служби військ

МПЗ служби військ є складовою морально-психологічного забезпечення бойової і мобілізаційної готовності військ (сил), бойового чергування, бойової служби, оперативної та бойової підготовки специфічної діяльності військових формувань.

Мета МПЗ служби військ - забезпечення виконання завдань служби військ, реалізація духовного і професійного потенціалу особового складу під час виконання цих завдань, тобто формування і підтримка бойових та психологічних якостей, необхідних для успішного виконання покладених завдань служби військ.

Метою МПЗ служби військ є мобілізація особового складу на успішне виконання завдань служби військ, створення для цього сприятливих соціальних та морально-психологічних умов.

Ця мета конкретизується у залежності від напряму служби військ (внутрішньої, гарнізонної або вартової).

Завдання морально-психологічного забезпечення служби військ

11

- ❑ виховання у військовослужбовців почуття особистої відповідальності за якісну підготовку і несення внутрішньої та вартової служби, опанування та підтримання в постійній бойовій готовності озброєння та військової техніки, збереження військового майна;
- ❑ підвищення відповідальності командирів (начальників) та інших посадових осіб за суворе дотримання статутного порядку у військовій частині (підрозділі);
- ❑ організація дієвої індивідуально-виховної роботи з черговими по військовій частині, парку, підрозділу та інших військових об'єктах;
- ❑ забезпечення участі відповідних посадових осіб у підборі, призначенні та підготовці військовослужбовців, які залучаються до несення служби;
- ❑ створення відповідних соціально-психологічних умов для підтримання міцного статутного порядку у військових частинах (підрозділах);
- ❑ організація навчання командирів (начальників) та інших посадових осіб практиці МПЗ служби військ;
- ❑ навчання активу військової частини роботі з особовим складом, який залучається до служби;
- ❑ турбота про харчування, покращення матеріально-побутових умов життєдіяльності особового складу, регулярне проведення санітарно-профілактичних заходів.

Організація МПЗ служби військ

Вивчення МПС о/с

Роз'яснення наказів та мобілізація о/с на їх виконання

Досягнення високої морально-психологічної стійкості

Зміцнення військової дисципліни

Забезпечення психологічної сумісності о/с

Організація відпочинку о/с

Підвищення пильності та бойової настороженості

Забезпечення о/с всім необхідним для несення сл/військ

ЗАВДАННЯ

Мета: 1. Забезпечення виконання завдань служби військ.
2. Реалізація духовного і професійного потенціалу о/с для виконання завдань служби військ.

ЗАХОДИ

Внутрішня служба

Вартова служба

Гарнізонна служба

Організаційні

Планування МПЗ служби військ

Провед. занять з о/с із застосуван. засоб.МПЗ

Інструктаж активу

Створ мат.бази для пров. МПП о/с

Інстр-ж і пост-ка задач п./особ. з пит. МПЗ СВ

Підбір та розст-ка о/с для вик-ня завд. СВ

Моніторинг МПЗ СВ

Підведення підсумків

Виховні

Використ. занять з ГП інтересах заб-ня СВ

Орг-ція сусп.-політ. та б/інф-ня о/с.

Провед. інд.-виховної роботи з в/сл.

Популяризація в/с

Соціально-психологічні

Довед. до о/с законів України, статутів ЗСУ

Провед.занять з метою форм-ня псих.стійкості

Зняття стресів у окрем. в/сл під час несення СВ

Забезпеч. о/с всім необхідним для несення СВ

Вивчення індивідуал.-психчн. якостей в/сл.

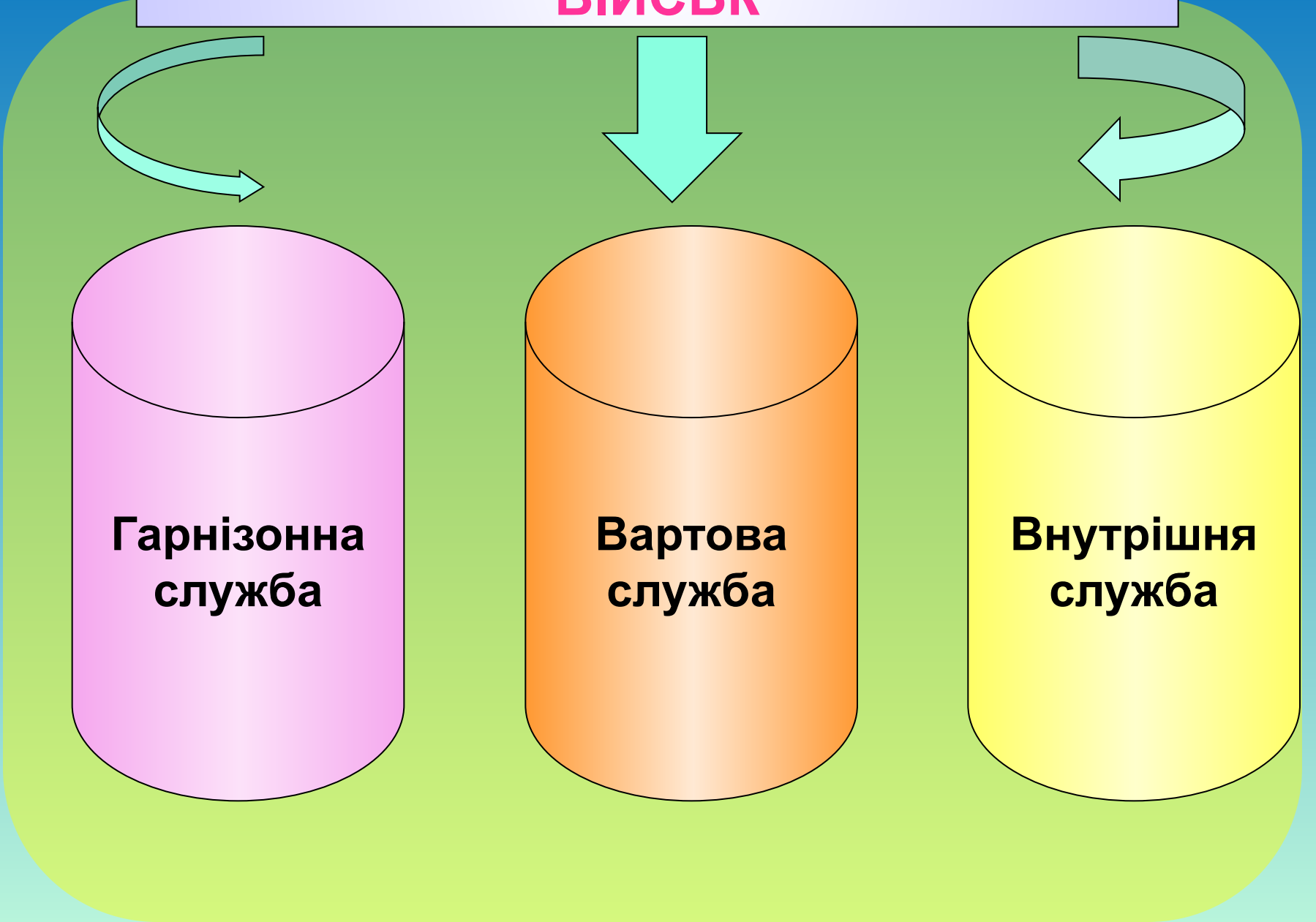
Здійсн. контр. за рівнем втоми у о/с під час СВ

Ізоляція в/сл.з ознак. нерв.-псих. напруги

Забезпеч. о/с повноцінним відпочинком

СТРУКТУРА (СКЛАДОВІ) СЛУЖБИ ВІЙСЬК

Внутрішня служба

Внутрішня служба, як основний компонент служби військ, забезпечує спланованість і високу якість бойової підготовки особового складу, сприяє швидкому приведенню військ у повну бойову готовність, впливає на формування у військовослужбовців високих морально-психологічних і бойових якостей.

Внутрішня служба

Внутрішня служба - це система заходів, що вживаються для організації повсякденного життя і діяльності військової частини, підрозділів та військовослужбовців згідно з цим Статутом та іншими нормативно-правовими актами.

Внутрішня служба здійснюється з метою підтримання у військовій частині порядку та військової дисципліни, належного морально-психологічного стану, які забезпечують постійну бойову готовність та якісне навчання особового складу, збереження здоров'я військовослужбовців, організоване виконання інших завдань.

(ст.5 – 6 Статуту внутрішньої служби ЗС України).

ЗАХОДИ ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ

16

Підтримання високого рівня внутрішнього порядку і військової дисципліни, що забезпечує постійну бойову і мобілізаційну готовність.

Визначення старших військових містечок, закріплення за частинами і підрозділами адміністративного і казарменого фонду.

Належне утримання території, будівель, приміщень військової частини, організація розміщення підрозділів у військовому містечку та військовослужбовців у приміщеннях.

Раціональний розподіл часу у військовій частині.

Організація всебічної підготовки особового складу до несення служби у добовому наряді, на бойовому чергуванні

Підтримання перепускного режиму

Організація і підтримання внутрішнього порядку у парках та місцях тимчасового розташування військ (сил)

Контроль за організацією обліку, забезпечення надійності збереження зброї та боєприпасів

Контроль за повнотою доведення до особового складу встановлених норм постачання та організацією харчування, медичного забезпечення і лазнево-прального обслуговування о/складу

Правильне утримання, експлуатація та удосконалення об'єктів НМТБ служби військ

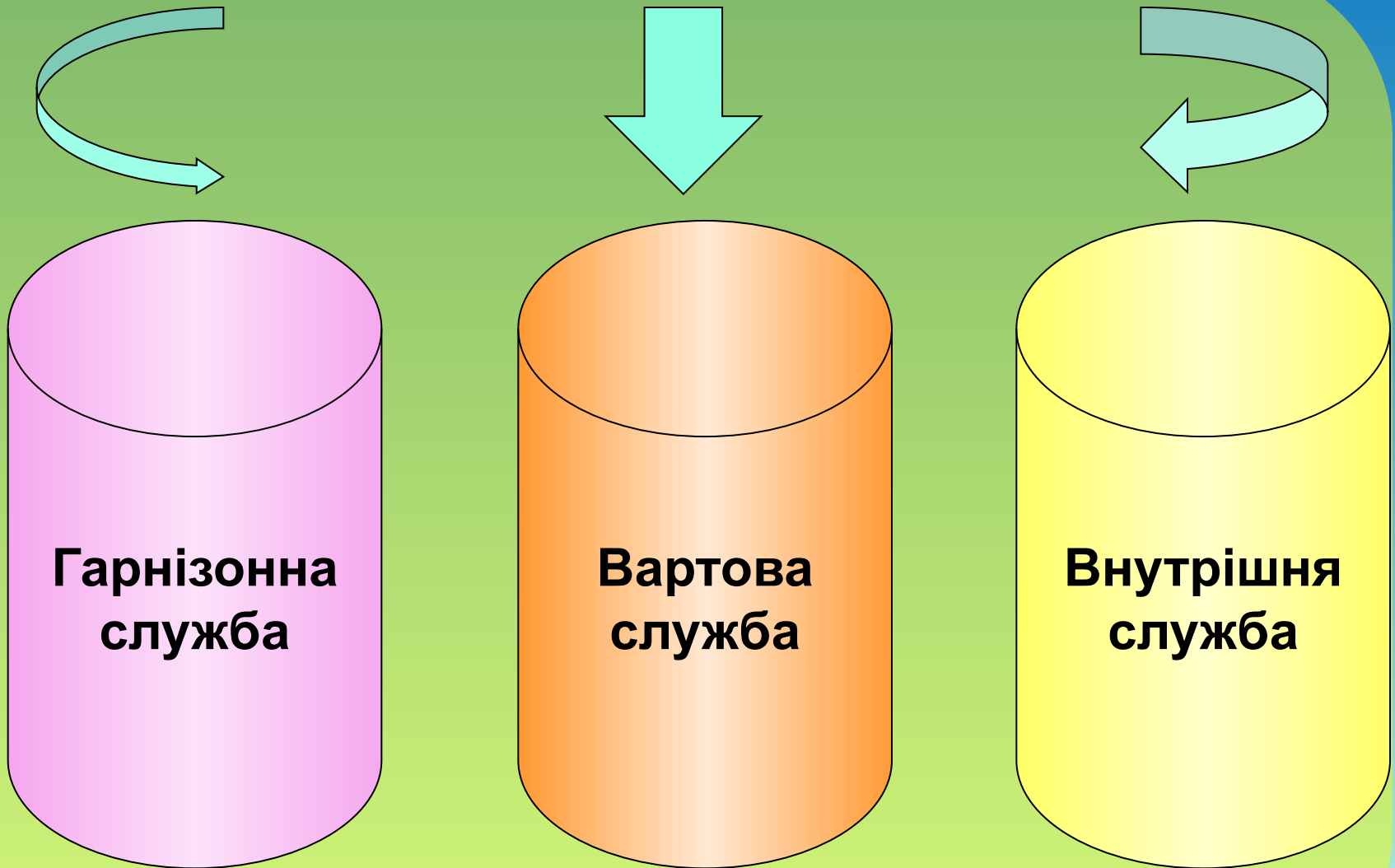

Метою МПЗ внутрішньої служби є:

- виховання, в першу чергу, у військовослужбовців добового наряду свідомого виконання вимог військових статутів, поваги до військового порядку;
- формування і підтримка бойових та психологічних якостей, необхідних для успішного виконання завдань внутрішньої служби;
- підтримання високого рівня внутрішнього порядку і військової дисципліни, що забезпечує постійну бойову і мобілізаційну готовність;
- підвищення відповідальності кожного офіцера, прапорщика, сержанта за доручену йому ділянку служби.

СТРУКТУРА (СКЛАДОВІ) СЛУЖБИ ВІЙСЬК

Гарнізонна служба покликана забезпечувати додержання високої військової дисципліни особовим складом гарнізону, необхідні умови для повсякденного життя та підготовки військових частин, проведення гарнізонних заходів за їх участю.

Військові частини, штаби, організації, установи та військово - навчальні заклади Збройних Сил України, розташовані постійно чи тимчасово в населеному пункті (пунктах) або поза ним (ними), **становлять гарнізон.**

ЗАХОДИ ГАРНІЗОННОЇ СЛУЖБИ

Підтримання високого рівня військової дисципліни і правопорядку, організація чергування, патрульно-постової служби, безпеки дорожнього руху.

Повсякденне керівництво гарнізонною службою, аналіз її стану та визначення завдань щодо її поліпшення.

Розробка планів повсякденної діяльності гарнізону і планів на особливий період.

Взаємодія з місцевими органами влади і військовими формуваннями створеними відповідно до законів України, з питань виконання завдань гарнізонної служби та спланованих заходів.

Догляд за належним станом військових пам'ятників, братських могил, військових цвинтарів.

Заступник начальника гарнізону з МПЗ

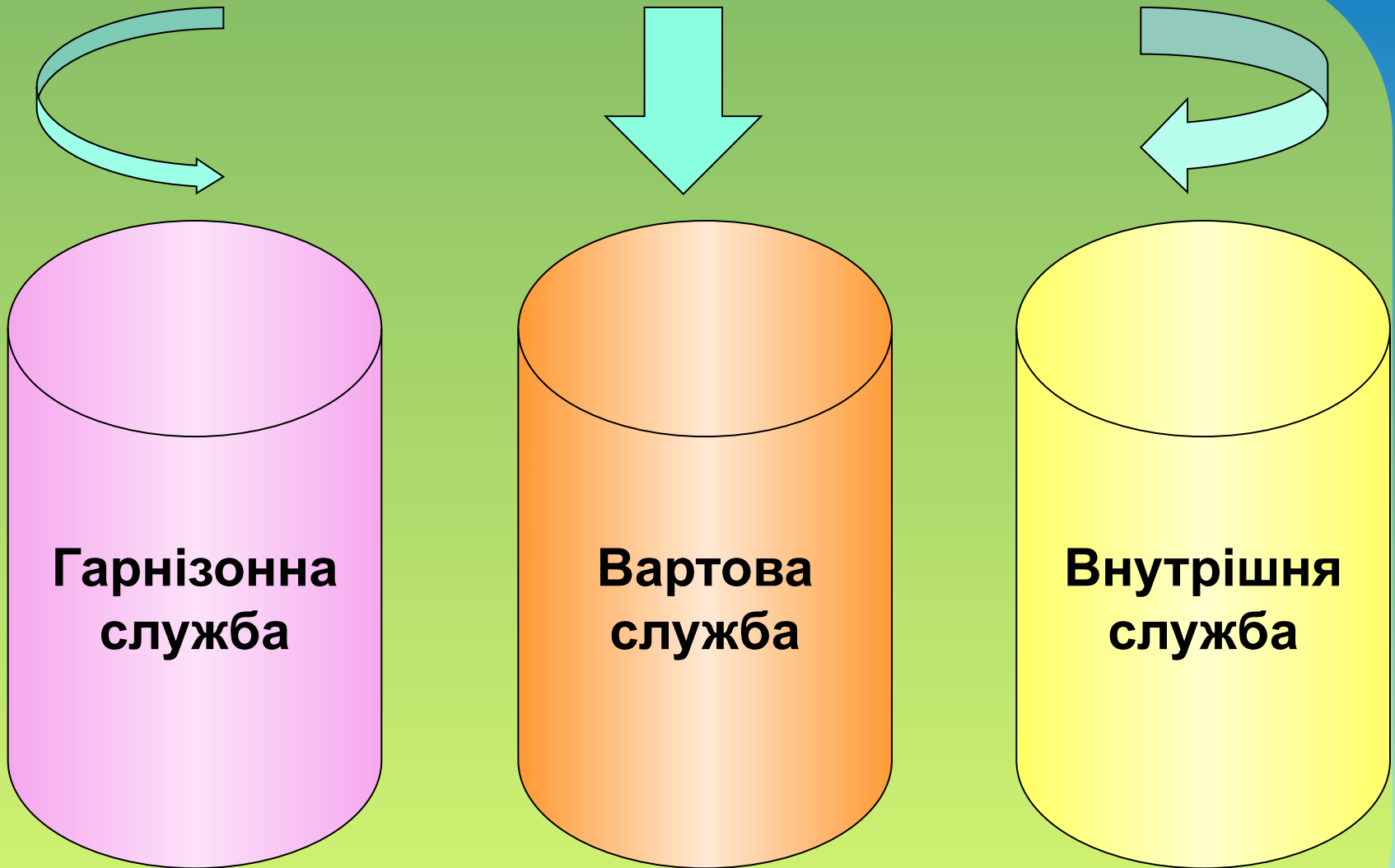
20

Заступник начальника гарнізону з МПЗ
підпорядкований начальнику гарнізону.

Він відповідає за організацію і проведення загально гарнізонних заходів щодо зміцнення військової дисципліни в гарнізоні, соціального, правового, інформаційного, морально-психологічного забезпечення, а також за організацію роботи з питань культури та дозвілля відповідно до вказівок начальника гарнізону.

СТРУКТУРА (СКЛАДОВІ) СЛУЖБИ ВІЙСЬК

Вартова служба

Вартова служба призначається для надійної охорони та оборони важливих військових об'єктів, Бойових прапорів та осіб, яких тримають на гауптвахті та в дисциплінарному батальйоні (частині).

ст. 2 Статуту гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України

Несення вартової служби є виконанням бойового завдання і вимагає від особового складу точного дотримання всіх положень, визначених цим Статутом, високої пильності, непохитної рішучості та розумної ініціативи.

Особи, винні в порушенні правил несення вартової служби, несуть дисциплінарну або кримінальну відповідальність.

ст. 97 Статуту гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України

Статут гарнізонної та вартової служб ЗСУ

ВАРТОВА СЛУЖБА

Розділ 4

Несення вартової служби є виконанням бойового завдання і вимагає від особового складу точного дотримання всіх положень, визначених цим Статутом, високої пильності, непохитної рішучості та розумної ініціативи.

Особи, винні в порушенні правил несення вартової служби, несуть дисциплінарну або кримінальну відповідальність.

Для несення вартової служби віднаряджуються варти.

Вартою називають озброєний підрозділ, віднаряджений для виконання бойового завдання з метою охорони та оборони військових об'єктів, бойових прапорів та осіб, яких тримають на гауптвахті й у дисциплінарній частині (батальйоні).

Варти можуть бути внутрішніми (корабельними) або гарнізонними, постійними або тимчасовими.

У внутрішні (корабельні) варти для охорони та оборони об'єктів призначаються військовослужбовці від однієї військової частини гарнізону (корабля).

У гарнізонні варти для охорони та оборони об'єктів призначаються по черзі військовослужбовці двох або більше військових частин гарнізону. Гарнізонні варти призначаються, як правило, для охорони та оборони в гарнізоні військових об'єктів, які не мають своїх підрозділів охорони.

ЗАХОДИ ВАРТОВОЇ СЛУЖБИ

23

Прийняття рішення на охорону та оборону військового містечка

Розробка документації з питань організації вартової служби

Створення та впровадження в повсякденну діяльність чіткої системи вивчення, добору та підготовки особового складу до несення вартової служби, контролю за її несенням

Узагальнення та оцінка результатів перевірок вартової служби, оперативне реагування і вжиття дійових заходів щодо усунення причин виявлених недоліків

Підтримання у справному стані обладнання вартових приміщень, об'єктів і постів, що охороняються

Всебічне забезпечення особового складу варти, створення безпечних умов для несення служби чатовими

Аналіз стану вартової служби та визначення завдань щодо поліпшення її рівня

Узагальнення за запровадження у практику передового досвіду організації вартової служби

Специфіка несення вартової служби

- накладає на військовослужбовців строгу юридичну відповідальність (*Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України суворо регламентує порядок її несення, а Закони України встановлюють кримінальну відповідальність за порушення правил її несення*);
- наділяє особливими правами (чатовий – особа недоторкана);
- створює своєрідну атмосферу діяльності і психіки людини в умовах більш екстремальних, ніж у звичайних умовах;
- вимагає від кожного військовослужбовця виключно високої дисциплінованості, пильності, мужності, стійкості, витривалості, бойової ініціативи;

Динаміка працездатності на практиці

1

впрацьованність

2

**відносно стійка
працездатність**

3

**поступове зниження
працездатності**

**Основні
періоди
динаміки
працездатності
організму**

Стадії працездатності

ЗАВДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

27

Вартова служба

Всебічне вивчення соціально-психологічних умов діяльності, зокрема вартової служби.

Недопущення осіб з нервово-психічною нестійкістю до несення вартової служби.

Розробка психологічних рекомендацій по формуванню варту, змін у її складі.

Оцінка МПС особового складу, який заступає у варту.

Формування і підтримка психологічної стійкості і готовності при діях в різних умовах обстановки, наробка стійких професійних навичок в ході практичних занять при підготовці до заступання у варту.

Психологічна підтримка військовослужбовців з підвищеним психічним навантаженням в ході несення вартової служби.

Відновлення психічних і фізичних сил військовослужбовців після зміни з варту.

Перелік керівних документів щодо організації та несення вартової служби у Збройних Силах України

1. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України, затверджений Законом України від 24 березня 1999 року № 550-XIV (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України у 2000, 2003 та 2004 роках)
2. Наказ Міністерства оборони України від 24.10.2016 р. №553 “Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України”.
3. Відповідні накази командувачів видів Збройних Сил України.
4. Наказ командира військової частини “Про організацію бойового навчання і служби військ у військовій частині в 2019 начальному році”.

ЗМІСТ РІШЕННЯ КОМАНДИРА ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВАРТОВОЇ СЛУЖБИ

**Наказ “Про організацію бойового навчання і служби військ у
військовій частині в 2020 начальному році**

Розклад варт, відомостей гарнізонного (добового наряду

Документацію начальнику варти (патрульному наряду)

План посилення охорони об’єктів варт

Документацію на випадок оголошення тривоги

Графік перевірки варт

Порядок допуску до несення вартової служби

Проводиться двічі на рік

Молодого поповнення після:

- закінчення його підготовки;
- проведення спеціальних занять з вивчення вимог військових статутів Збройних Сил України, табелів постів, інструкцій варт;
- ознайомлення з розташуванням та особливостями охорони постів та об'єктів, що охороняються.

**Переатестація
військовослужбовців
строкової служби та служби
за контрактом, які
залучаються до несення
служби у вартах**

Допуск здійснюється спеціально призначеними комісіями на чолі із заступниками командирів з'єднань, військових частин

Завдання комісії щодо допуску особового складу до несення вартової служби

- ❖ **всебічно вивчити ділові, моральні та психологічні якості, фізичний та сімейний стан кожного військовослужбовця;**
- ❖ **провести поглиблене медичне обстеження особового складу;**
- ❖ **перевірити засвоєння ним вимог військових статутів Збройних Сил України, особливих обов'язків згідно з табелем постів та інструкцій варти;**
- ❖ **перевірити знання положень законів України про відповідальність за порушення правил несення вартової служби, викрадання зброї, боєприпасів і військового майна;**
- ❖ **перевірити знання матеріальної частини штатної зброї, результати виконання практичних стрільб, здачі заліків з фізичної підготовки.**

За результатами роботи комісії складається акт, який подається на затвердження командирові військової частини.

Допуск військовослужбовців до несення вартової служби здійснюється згідно з наказом командира військової частини на підставі затвердженого акта, **у якому повинні бути висновки про допуск до несення служби у варті за кожного військовослужбовця**

До акту додаються відомості результатів здачі заліків зі знань військовослужбовцями:

вимог статутів ЗС України, постів та інструкцій

законів України про відповідальність за порушення правил несення вартової служби, викрадення зброї, боєприпасів та військового майна

матеріальної частини стрілецької зброї

заходів безпеки при поводженні зі зброєю

відомості результатів виконання практичних стрільб

відомості заліків з фізичної підготовки

Морально-психологічне забезпечення вартової служби

33

**Морально-психологічне забезпечення
вартової служби є система роботи, в першу
чергу фахівців по роботі з особовим
складом, щодо формування психічної
стійкості та готовності особового складу
до несення служби у варті, підтримання його
пильності, організованості,
дисциплінованості та сприяння
оптимальному виконанню ним завдань
вартової служби.**

Завдання морально-психологічного забезпечення вартової служби

- підбір особового складу до несення вартової служби на основі рекомендацій психологічної науки та застосуванням сучасних психодіагностичних методик;
- всебічна психологічна підготовка особового складу до пильного несення вартової служби в різноманітних технічних і природних умовах;
- формування у воїнів почуття особистої моральної відповідальності за сумлінне дотримання вимог Статуту гарнізонної та вартової служби;
- виховання у особового складу високих морально-психічних і бойових якостей, необхідних для несення вартової служби;
- підтримання пильності, спостережливості, організованості, позитивного психічного стану в особового складу варти;
- сприяння зняттю надмірної напруженості у чатових і вартових, оперативне відновлення їх духовних, психічних, психофізіологічних і фізичних сил;
- аналіз та врахування умов несення вартової служби, їх максимальне наближення до оптимальних;
- запобігання злочинам та подіям при несенні вартової служби.
- створення необхідної матеріальної бази МПЗ служби військ.

Зміст МПЗ щодо підготовки військовослужбовців до несення вартової служби:

Постійний
МПВ на
військовослужбов-
ців протягом
усього терміну
служби

1. МПЗ підготовки особового складу до виконання завдань вартової служби (*тривалість етапу – перші 1,5 місяці служби молодого солдата*).

2. відбір військовослужбовців, які можуть бути допущені до виконання завдань вартової служби (*тривалість етапу – від 1,5 до 3 місяців служби*)

3. підбір військовослужбовців для несення вартової служби (*тривалість етапу – від 3 місяців до звільнення*)

4. морально-психологічне супроводження несення вартової служби

Безпосередня
підготовка до
несення вартової
служби

I-й етап
Безпосередній
підбір складу
варти

(за 2-3 доби до заступ у варту)

II-й етап
Теоретичні
заняття

(напередодні
дня заступання)

III-й етап
Практичні
заняття

(у день
заступання)

I. Морально-психологічне забезпечення підготовки особового складу до виконання завдань вартової служби включає:

- Психологічну підготовку особового складу до виконання майбутніх завдань вартової служби;
- вивчення індивідуальних соціально-психологічних якостей особи молодого солдата, стану його здоров'я;
- аналіз ходу психологічної адаптації до умов військової служби.

I. Морально-психологічне забезпечення підготовки особового складу до виконання завдань вартової служби включає:

На першому етапі морально-психологічного забезпечення вартової служби вивчаються:

соціально-демографічні показники, відношення до служби, особливості сімейного стану, соціально-політичних поглядів, накопичений життєвий досвід

загальний стан здоров'я, наявність соматичних захворювань

психічні утворення (знання, вміння, навички), особливості протікання нервових процесів

акцентуації характеру і тип темпераменту, особливості нервової системи, рівень комфортності особи

II. Відбір військовослужбовців, які можуть бути допущені до виконання завдань вартової служби

Соціально-демографічний відбір

Психологічний відбір

ВІДБІР

Медичний відбір

Карта професійно-психологічного відбору кандидата для несення вартової служби

П. І. Б. кандидата

№ з/п	Напрямки професійно-психологічного відбору	Стисла характеристика	Висновок	Хто і коли проводив відбір
1	Медичний відбір			
2	Психологічний відбір			
3	Соціально-демографічний відбір			

Рішення комісії по профвідбору :

Голова комісії по профвідбору _____ (підпис)

Члени комісії по профвідбору _____ (підпис)

_____ (підпис)

“ _____ ” _____ 20 __ р.

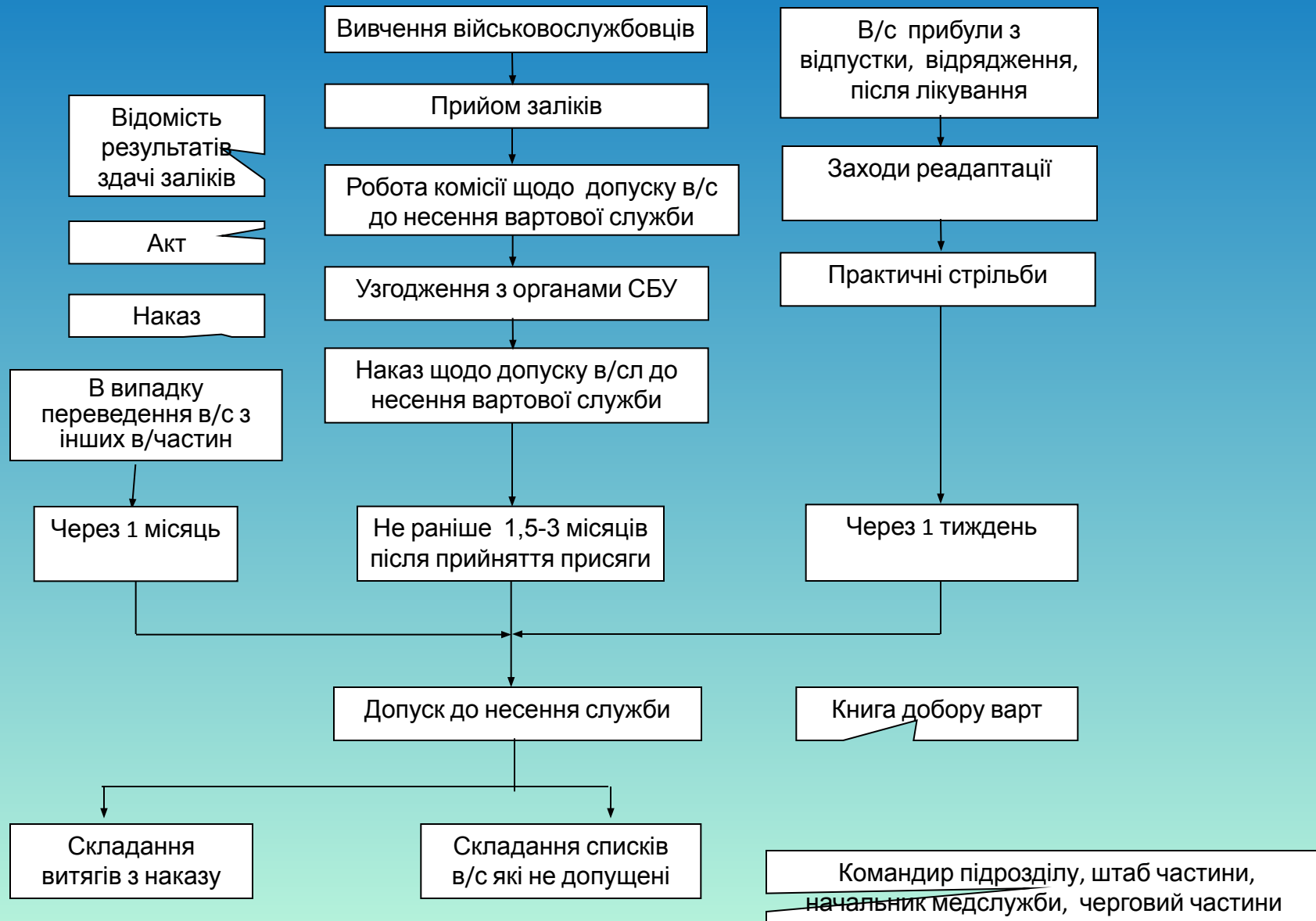
II. Відбір військовослужбовців, які можуть бути допущені до виконання завдань вартової служби:

До “групи посиленого психологічного впливу” відносяться особи, які

- мають адаптаційно-астенічні розлади, перенесли тяжкі травми головного мозку, інфекційні і інтоксикаційні захворювання нервової системи, мають дефекти мови, компенсовані наслідки травматичних запалень нервової системи;
- мають обтяжену спадкоємність, сімейні негаразди, тікали з дому, виховувались у неблагополучних сім'ях;
- знаходяться весь час в подавленому стані;
- схильні до вживання алкоголю та наркотичних речовин ;
- допускали порушення поведінки кримінального характеру;
- мають негативні показники за методиками вивчення особи.

Жоден військовослужбовець, віднесений до “групи посиленого психологічного впливу”, не повинен допускатись до несення служби у варті.

Алгоритм допуску військовослужбовців до несення вартової служби

В особовій справі військовослужбовців, які допускаються до несення вартової служби повинні бути:

- **дві фотографії військовослужбовця (розміром 9x12 см);**
- **автобіографія військовослужбовця;**
- **довідка про склад сім'ї з адресами і телефонами усіх близьких родичів, а також інших родичів;**
- **характеристика з останнього місця служби, навчання (роботи) ;**
- **характеристики за підсумками програми підготовки молодого солдата та підсумками кожного навчального періоду;**
- **медична характеристика з висновком комісії про стан здоров'я військовослужбовця і допуск його до несення вартової служби;**
- **дані з РВК щодо перебування військовослужбовця на обліку у органах МВС України, наркологічних диспансерах, психіатра і невропатолога за місцем його мешкання;**
- **листи з відповідями батьків військовослужбовця на запити щодо особливостей його характеру ;**
- **листи індивідуальних співбесід та висновки щодо індивідуальних соціально-психологічних якостей військовослужбовця;**
- **аркуш з особистим підписом про доведення вимог статей КК України щодо кримінальної відповідальності за військові злочини, наказів про засудження військовослужбовців за скоєння злочинів, а також заходів безпеки.**

III. Підбір військовослужбовців для несення вартової служби включає:

- аналіз морально-психологічної готовності військовослужбовця на даний момент до несення вартової служби;
- визначення та корегування складу варти та змін в залежності від готовності конкретної людини виконувати задачі вартової служби, психологічної сумісності військовослужбовців різних періодів служби;
- психологічну підготовку особового складу до служби у варті

IV. Морально-психологічне супроводження організації вартової служби

заходи з МПЗ безпосередньої підготовки особового складу до заступлення у варту

підведення підсумків виконання завдань у варті

аналіз та урахування психофізіологічних чинників, які ускладнюють несення вартової служби

Морально-психологічне забезпечення безпосередньої підготовки особового складу до несення вартової служби

45

I-й етап

Безпосередній підбір складу варту (за 2-3 доби до заступання у варту):

- здійснення добору і розподілу особового складу згідно з табелем постів.

II-й етап

Теоретичні заняття (напередодні дня заступання):

- обов'язкове тестування особового складу варт за тестом Спілберга-Ханіна для визначення осіб, які за рівнем тривожності не спроможні витримувати морально-психологічні навантаження під час несення служби.

III-й етап

Практичні заняття (у день заступання):

- проведення рольових ігор, розбір психологічних ситуацій, які можуть виникнути під час несення служби у варті;
- інструктаж начальника варту та постановка завдань активу варту з питань організації та проведення заходів виховної роботи у варті;
- медичний огляд особового складу, який заступає у варту;
- опитування військовослужбовців, які висловлюють скарги, а також мають пригнічений настрій;
- психологічна діагностика та психологічна корекція поведінки особового складу.

IV. Морально-психологічне супроводження організації вартової служби

46

Для запобігання злочинам, надзвичайним випадкам та нестатутним взаєминам при несенні вартової служби, виключити:

- вручення поштової кореспонденції (листів, телеграм) напередодні або в день заступання у варту;**
- заборона використання мобільних телефонів в день заступання у варту (під час несення служби у варті)**
- заступання на пост в одній зміні військовослужбовців, які ставляться один до одного з неприязню;**
- прибирання вартового приміщення тільки молодими солдатами;**
- безконтрольне приймання їжі особовим складом варті;**
- покарання вартових в ході несення служби;**
- формальну перевірку несення вартової служби посадовими особами;**
- необ'єктивну оцінку несення служби вартою та вартовими при підбитті підсумків**

Обов'язки заступника командира з МПЗ щодо організації МПЗ вартової служби

(згідно наказу МОУ від 24.10.2016р. № 553)

50

- ❖ організація та особисте проведення заходів виховної роботи з метою забезпечення якісного виконання завдань вартової служби;
- ❖ планування, організація та здійснення контролю за якістю проведення у варті заходів МПЗ;
- ❖ вивчення морально-психологічного стану особового складу, що залучається до несення вартової служби (при цьому відповідає особисто за недопущення до несення служби військовослужбовців згідно відповідного наказу);
- ❖ здійснення низки практичних заходів (проведення рольових тренінгів, розбір психологічних ситуацій, тестування особового складу варті напередодні дня заступлення, аналіз даних соціометричних опитувань);
- ❖ створення у вартовому приміщенні сприятливої обстановки для несення служби та відпочинку;
- ❖ роз'яснення особовому складу вимог законів України про відповідальність за порушення правил несення вартової служби;
- ❖ впровадження системи морального та матеріального заохочення військовослужбовців, які відмінно несуть вартову службу.

Завдання військового психолога щодо забезпечення вартової служби

- вивчення професійно-психологічних особливості військовослужбовців, що залучаються до несення вартової служби;
- розробка конкретних рекомендацій командирам щодо комплектування складу варти;
- особиста участь в підборі військовослужбовців що залучаються до несення служби (в першу чергу - варти);
- організація спеціальної та цільової психологічної підготовки військовослужбовців;
- розробка психологічних рекомендацій щодо складання розрахунків, змін варти;
- психологічна підтримка військовослужбовців з підвищеним психологічним навантаженням в ході несення вартової служби;
- відновлення психічних та фізичних сил військовослужбовців після зміни з варти.

Обов'язки заступника командира з МПЗ щодо організації МПЗ вартової служби

52

- ✓ роз'яснення положень вимог керівних документів, військових статутів, щодо організації та несення вартової служби;
- ✓ формування під час проведення занять з воєнно-ідеологічної підготовки, інших заходів ІПЗ у воїнів почуття особистої моральної відповідальності за сумлінне виконання вимог Статуту гарнізонної та вартової служби;
- ✓ виховання у особового складу високих морально-психологічних і бойових якостей, необхідних для несення вартової служби;
- ✓ постановка завдання та інструктаж активу варти;
- ✓ приймає участь у підведенні підсумків несення вартової служби, роботи активу варти, уточненні завдання;
- ✓ доведення до військовослужбовців положення про кримінальну відповідальність за порушення правил несення вартової служби;
- ✓ приймає участь у створенні та удосконаленні необхідної матеріальної бази МПЗ служби військ (в тому числі вартового містечка, вартового приміщення, класів підготовки варт);
- ✓ приймає участь в організації та проведенні вікторин, конкурсів зі служби військ (вартової служби);
- ✓ забезпечує поширення та висвітлення передового досвіду з організації та несення вартової служби посадових осіб варти.

Завдання на самостійну підготовку

1. Доопрацювати навчальний матеріал.

2. В робочі зошити записати Наказ МОУ №553 від 24.10.2016 «Про затвердження Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України».

Наступне заняття Т. 5.

Морально-психологічне забезпечення військової дисципліни та профілактики правопорушень.